

Πίνακας περιεχομένων

Καταποπιστικό σημείωμα	2
Εισαγωγή	3
I. Η οργάνωση του συνεταιρισμού	4
II. Οι δραστηριότητες του συνεταιρισμού	6
1. Η «τραπεζική» δραστηριότητα	6
2. Οι προμηθευτικές εργασίες	9
3. Η διακίνηση ορισμένων προϊόντων	10
α. Τα επιτραπέζια σταφύλια Ροζακί	10
β. Το κρασί	13
γ. Το ελαιόλαδο	16
4. Άλλες δραστηριότητες	17
III. Το αποτέλεσμα λειτουργίας του συνεταιρισμού	17
Σύνθεση και συμπεράσματα	22
α. Το συνεταιριστικό πνεύμα	23
β. Η λογιστική	24
γ. Οι εργασίες του συνεταιρισμού	25
δ. Το συνεταιριστικό πλεονέκτημα	29

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σύμφωνα με τις συνεταιριστικές αρχές, κάθε συνεταιριστική οργάνωση πρέπει να παρουσιάζεται σαν γυάλινο οικοδόμημα. Έτσι η «διαφάνεια» στις συνεταιριστικές συναλλαγές θα είναι από παντού ορατή και θα ακτινοβολεί την ακάλυπτη αλήθεια.

Εχοντας κατά νου τις πιο πάνω βασικές αρχές προσπάθησα να συλλέξω στοιχεία, και γεγονότα από το συνεταιρισμό Αρχανών Ηρακλείου Κρήτης.

Δεν είναι άγνωστος στο ελληνικό κοινό ο συνεταιρισμός Αρχανών. Η «διασημότητά» του αυτή επιδιώκεται να επεξηγηθεί στην παρούσα εργασία με την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων του για πολλά χρόνια. Έτσι καταλήγει κανείς στη διατύπωση των επομένων βασικών χαρακτηριστικών του.

- Είναι ο μόνος συνεταιρισμός στο Δήμο Αρχανών με τις 4.500 κατοίκους.
- Συγκεντρώνει την ενεργό συμμετοχή σχεδόν όλων των γεωργών των Αρχανών και διασφαλίζει το εισόδημά τους.
- Ασκεί πολλαπλές δραστηριότητες και σε σημαντικό όγκο.

Ιδιαίτερα επισημαίνεται η επιτυχία του στον εμπορικό τομέα και
εξάιρεται το γεγονός ότι οι εξαγωγές των κρασιών του καλύπτουν
6% των συνολικών εξαγωγών ελληνικών κρασιών.

Τέτοια χαρακτηριστικά δικαιολογούν τη βράβευση και αξίζουν να γίνουν
στόχοι για πολλούς άλλους συνεταιρισμούς.

Κατατοπιστικό σημείωμα

- ❖ Έτος ιδρύσεως: 1931
- ❖ Περιφέρεια: ο Δήμος Αρχανών και η Κοινότητα Κάτω Αρχανών (Νομός Ηρακλείου)
- ❖ Αριθμός μελών στις 30 Ιουνίου 1993: 1.717
 - Γεωργικά νοικοκυριά της περιφέρειας: 1.275 από τα οποία τα 1.150 στο Δήμο Αρχανών
 - Στην κοινότητα Κάτω Αρχανών λειτουργεί και ένας πιστωτικός συνεταιρισμός με 175 μέλη.
- ❖ Ύψος συνεταιριστικής μερίδας 200 δρχ.
- ❖ Αριθμός μερίδων (στις 30 Ιουνίου 1993): 12.426
- ❖ Μετοχικό κεφάλαιο οφειλόμενο: 10%
- ❖ Συνεταιριστική ευθύνη: το 100πλάσιο της συνεταιριστικής μερίδας (20.000 δρχ.)
- ❖ Γεωργική ασχολία των κατοίκων:
 - Αμπελοκαλλιέργεια
 - Ελαιοκαλλιέργεια
- ❖ Ειδικότητα συνεταιρισμού:
 - Χορήγηση πιστώσεων
 - Προμήθεια γεωργικών εφοδίων και αγαθών οικιακής ανάγκης
 - Εμπορία επιτραπέζιων σταφυλιών ΡΟΖΑΚΙ
 - Οινοποίηση και από κοινού εμπορία του κρασιού
 - Παραγωγή ελαιολάδου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κωμόπολη των Αρχανών βρίσκεται προς τα νότια του Ηρακλείου Κρήτης και σε απόσταση απ' αυτό 14 χιλιομέτρων. Ο πληθυσμός της κωμόπολης κατά τις τρεις τελευταίες απογραφές του 1971, 1981 και 1991 ανέβαινε αντίστοιχα σε 3.923, 4.105 και 3.512 άτομα.

Η έκταση της περιφέρειας της Κοινότητας ανέρχεται σε 23.200 στρέμματα από τα οποία τα 11.700 είναι καλλιεργήσιμα. Προσθέτοντας στα τελευταία και την έκταση των χωραφιών που βρίσκονται σε γειτονικές Κοινότητες αλλά κατέχονται από κατοίκους των Αρχανών καταλήγει κανείς στην ακόλουθη συνολική έκταση, κατανεμόμενη και κατά καλλιέργεια:

Αμπέλια για επιτραπέζια σταφύλια	5.800	στρέμματα
Αμπέλια για κρασοστάφυλα	7.520	»
Σταφιδάμπελα (σουλτανιά)	12.190	»
Ελαιώνες	4.530	»
Λαχανικά	630	»
Σιτηρά, όσπρια	3.640	»
	<hr/>	
	34.451	

Φαίνεται από τα παραπάνω στοιχεία ότι τα 2/3 της καλλιεργούμενης έκτασης είναι διεσπαρμένα στις διάφορες γειτονικές κοινότητες. Ακόμη προκύπτει ότι η αμπελοκαλλιέργεια αποτελεί την κύρια απασχόληση των κατοίκων και αυτό γιατί οι συνθήκες εδάφους, ανάγλυφου και κλίματος την ευνοούν.

Ο συνεταιρισμός των Αρχανών ιδρύθηκε το 1931. Στις 30 Ιουνίου 1993 συγκέντρωσε 1.017 μέλη, από τα οποία μια εξηντάδα κατοικούσαν στη γειτονική κοινότητα των Κάτω Αρχανών τα άλλα μέλη που κατοικούσαν στις Αρχάνες αντιπροσώπευαν 83% των γεωργικών νοικοκυριών.

Οι εγκαταστάσεις του συνεταιρισμού (οινοποιείο, ελαιουργείο, αποθήκες, γραφεία) αποτελούν ένα «βιομηχανικό συγκρότημα» που σπάνια συναντάει

ο επισκέπτης αλλού στην Κρήτη και οδηγούν το θεατή στην υπόθεση της ύπαρξης εντατικής συνεταιριστικής ζωής.

Στις επόμενες σελίδες θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε την οργάνωση και τη λειτουργία του συνεταιρισμού.

Οι πληροφορίες που χρησιμοποιούνται στην παρούσα μελέτη συγκεντρώθηκαν είτε στις Αρχάνες, στα γραφεία του συνεταιρισμού ή κατά τη διάρκεια συζητήσεων με κατοίκους είτε στο υποκατάστημα ΑΤΕ Ηρακλείου (με τηλεφωνική επικοινωνία και πολλές δυσκολίες) και στην Διεύθυνση Συνεταιρισμών της ΑΤΕ στην Αθήνα.

I. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Ιδρύθηκε το 1931, ο συνεταιρισμός συνένωσε σχεδόν αμέσως την πλειοψηφία των γεωργών του χωριού. Μπορεί κανείς να εγγραφεί στο συνεταιρισμό αν διαθέτει μια καθορισμένη ελάχιστη έκταση αμπελιού ή έναν αριθμό ελαιόδεντρων. Κάθε συνέταιρος οφείλει να αποκτήσει αριθμό συνεταιριστικών μερίδων καθοριζόμενο από την έκταση του αμπελώνα και τα ελαιόδεντρα που κατέχει (οινοποιητικές και ελαιουργικές μερίδες).

Ο αριθμός των συνεταίρων κατά τη δεκαετία 1973-1993 μειώθηκε κατά 4% περνώντας από 1.762 σε 1.717 .

Η ελάττωση αυτή οφείλεται μάλλον στην έλλειψη διαδοχής συνεταίρων που απεβίωσαν. Εξάλλου ο συνολικός αριθμός των μερίδων στην ίδια δεκαετία μειώθηκε από 14.489 σε 12.426 δηλαδή κατά 14%. Η μείωση αυτή πρέπει να αποδοθεί στη σχετική αδιαφορία των συνεταιριστών για πλήρη άσκηση των δικαιωμάτων τους, αφού η περιουσία τους δεν έπαυσε να αυξάνει κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Έτσι στο τέλος της περιόδου κάθε συνέταιρος κατείχε κατά μέσον όρο 12,2 μερίδες ενώ στην αρχή της περιόδου κατείχε 13,6.

Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας έχει καθορισθεί σε 200 δραχμές και εκείνο της αλληλέγγυας ευθύνης, δεδομένου ότι οι συνέταιροι προτίμησαν τον τύπο της περιορισμένης ευθύνης, στο εκατονταπλάσιο της μερίδας, δηλαδή στις 20.000 δραχμές.

Δεν κατέστη εφικτό να βρεθούν έγγραφες πηγές για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών του συνεταιρισμού. Το καταστατικό είναι σχεδόν σπάνιο να βρεθεί και δημιουργείται η εντύπωση ότι άφησε από καιρό τη θέση του στο εθνικό δίκαιο.

Τα συμβούλια διοικήσεως και εποπτείας ήταν εκλεγμένα για 3 χρόνια από τη Γενική Συνέλευση, αλλά τον Μάιο του 1967 σταμάτησαν και οι Δημόσιες Αρχές διόρισαν άλλα. Από τότε οι συχνές επεμβάσεις εκ των έξω αντικατέστησαν τις εκλογές.

Από την εποχή της ίδρυσής του ο συνεταιρισμός απασχολούσε μισθωτό προσωπικό.

Στις 30 Ιουνίου 1993 υπήρχαν 12 τακτικοί και 9 έκτακτοι υπάλληλοι. Η μέση αρχαιότητα του προσωπικού της πρώτης κατηγορίας ανέβαινε στα 15 χρόνια και 10 μήνες, ενώ για τη δεύτερη κατηγορία ήταν περιορισμένη στο ήμισυ δηλαδή στα 7 χρόνια και 6 μήνες. Μεταξύ των υπαλλήλων υπήρχε ένας οινολόγος-χημικός, πτυχιούχος Πανεπιστημίου. Οι υπάλληλοι γραφείου ήταν οι περισσότεροι απόφοιτοι Λυκείου .

Στο σύνολό του σχεδόν το προσωπικό κατάγεται από τις Αρχάνες, έχει την διπλή ιδιότητα (μέλους και υπάλληλου συνεταιρισμού) και χάρη στην εμπειρία του καταφέρει να προστατεύει τη συνεταιριστική παράδοση των Αρχανών.

Εκτός από τους μισθωτούς υπαλλήλους ο συνεταιρισμός απασχολεί εποχικά και μερικές εκατοντάδες εργατών και εργατριών.

Ο συνεταιρισμός ανήκει με τη σειρά του στην Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Ηρακλείου και μετέχει στην Ένωση Σουλτανοπαραγωγών Κρήτης (ανώνυμη Εταιρεία) καθώς και στο Σύνδεσμο Ελλήνων Εξαγωγέων Νωπών Γεωργικών Προϊόντων.

Ο έλεγχος του συνεταιρισμού εκτελείται από το εποπτικό συμβούλιο και τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΑΤΕ.

Στην πραγματικότητα οι υπηρεσίες αυτές παρακολουθούν τον συνεταιρισμό βήμα προς βήμα διότι η Τράπεζα έχει σημαντικά κεφάλαια επενδεδυμένα. Ύστερα από κάθε έλεγχο ο επόπτης της ΑΤΕ συντάσσει μια έκθεση που την στέλνει και στον προϊστάμενο του εποπτικού συμβουλίου

για να την κοινοποιήσει στη Γενική Συνέλευση. Αυτές οι εκθέσεις αντιστοιχούν στις εκθέσεις πεπραγμένων του συνεταιρισμού και αποτέλεσαν χρήσιμη πηγή για τις πληροφορίες μας.

II. ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Ο συνεταιρισμός δίνει στα μέλη του βραχυπρόθεσμα δάνεια και προμηθεύει με γεωργικά εφόδια καθώς και με διάφορα αγαθά οικιακής χρήσης.

Συγκεντρώνει, τυποποιεί και τοποθετεί στην αγορά για λογαριασμό των συνεταίρων επιτραπέζια σταφύλια ΡΟΖΑΚΙ και κρασιά.

Θέτει ακόμη στη διάθεση των μελών του ή και τρίτων, εισπράττοντας μια προμήθεια το σύγχρονο ελαιουργείο του για την παραγωγή ελαιολάδου και συγκεντρώνει προϊόντα για λογαριασμό ενώσεων συνεταιρισμών ή άλλων οργανισμών.

Εκτός από τα διακινούμενα για λογαριασμό των συνεταίρων προϊόντα ο συνεταιρισμός διακινεί προϊόντα που αγοράζει, είτε για να συμπληρώσει την απασχόληση των εγκαταστάσεών του είτε ακόμη για να ανταποκριθεί στις δεσμεύσεις που έχει συμφωνήσει όταν δεν αρκεί η παραδιδόμενη παραγωγή από τα μέλη του είτε τέλος για να ικανοποιήσει ανάλογο αίτημα των μελών του.

Θα επιχειρηθεί, στη συνέχεια η ανάλυση ορισμένων από τις δραστηριότητες. Σημειώνεται εδώ ότι η λογιστική χρήση αρχίζει την 1^η Ιουλίου και τελειώνει την 30 Ιουνίου του επόμενου έτους.

1. Η «τραπεζική» δραστηριότητα

Ο συνεταιρισμός εξουσιοδοτήθηκε από το 1957 από την ΑΤΕ να χορηγεί στα μέλη τα βραχυπρόθεσμα δάνεια σύμφωνα με τα δικά του κριτήρια, σχετικά με το ύψος του δανείου και τις προθεσμίες (Άσκηση Βραχυπρόθεσμου Αγροτικής Πίστης)

Μερικές διευκρινήσεις για την εξόφληση των διάφορων τύπων δανείων είναι απαραίτητες

. Η παρατηρούμενη μεγάλη επιστροφή δανείων κατά τη χρήση 1968-69 οφείλεται κατά σημαντικό μέρος στη διαγραφή των αγροτικών οφειλών που αποφάσισαν οι Δημόσιες αρχές κατά το 1968.

Εξάλλου μετά τις δυσκολίες που γνώρισε κατά το 1970 ο συνεταιρισμός, λόγω και των δυσμενών καιρικών συνθηκών, ανέλαβε αμέσως τον διακανονισμό των υποχρεώσεών του.

Τα δάνεια τέλος από συνεταιριστικά κεφάλαια και οι καταθέσεις των συνεταίρων στο συνεταιρισμό είναι ασήμαντα μπροστά στα κεφάλαια που τοποθετεί η ΑΤΕ στο συνεταιρισμό. Η χαμηλή αναλογία των δανείων από συνεταιριστικά κεφάλαια εξηγείται εύκολα από το γεγονός της χορήγησής τους με υψηλότερο επιτόκιο από εκείνο της ΑΤΕ. Αντίθετα οι χαμηλές καταθέσεις δεν εξηγούνται εύκολα με αριθμητικά κριτήρια , διότι ο συνεταιρισμός δίδει το ίδιο επιτόκιο με τα ταμειυτήρια, αλλά είναι μάλλον συνέπεια της ιδιαίτερης νομοτροπίας των γεωργών.

Προτιμούν στην πραγματικότητα οι γεωργοί τα ταμειυτήρια του Ηρακλείου για να κρατούν μυστικές τις συναλλαγές τους.

Αποφεύγουν τον συνεταιρισμό ή και την ΑΤΕ για να διασφαλισθούν από ενδεχόμενη δέσμευση σε περίπτωση χρεοκοπίας του συνεταιρισμού, δεδομένου ότι δεσμεύονται προς τον συνεταιρισμό με την αλληλέγγυο ευθύνη.

Έτσι σταδιακά απόησε , μέχρι που σταμάτησε , η χορήγηση δανείων από το συνεταιρισμό.

2. Οι προμηθευτικές εργασίες

Ο συνεταιρισμός προμήθευε στα μέλη του ορισμένα καταναλωτικά αγαθά (ζάχαρη, αλεύρι...) καθώς και ηλεκτρικές συσκευές για τα νοικοκυριά. Τις αγορές του έκανε ο συνεταιρισμός σε τιμές χονδρεμπορίου, αφού συγκέντρωνε πρώτα τις ενυπόγραφες παραγγελίες των μελών του.

Οι τιμές πώλησεως στους συνεταιίρους είναι κατώτερες από τις λιανικές τιμές του ιδιωτικού εμπορίου κατά 10% μέχρι 40% για μερικές ηλεκτρικές συσκευές.

Η δυνατότητα επί πιστώσει αγοράς υπάρχει.

Είναι εξάλλου η αιτία που προκαλεί τα δάνεια από συνεταιριστικά κεφάλαια.

Φαίνεται ότι η δραστηριότητα αυτή παίρνει σημαντικές διαστάσεις από τη λογιστική χρήση 1970-71, διότι από τότε η ΑΤΕ εγκαινίασε τη χορήγηση δανείων για καταναλωτικά αγαθά

Μολαταύτα η δραστηριότητα αυτή δεν ήταν ικανοποιητικά ανεπτυγμένη.

Μόνο μετά την ενθάρρυνσή της με τα δάνεια της ΑΤΕ μπόρεσε να ξεπεράσει το συνολικό ύψος της σύνταξης που χορηγεί ο ΟΓΑ στους 350 γεωργούς, άνδρες και γυναίκες, ηλικίας 65 ετών και πλέον .

Ο συνεταιρισμός προμηθεύει επίσης στα μέλη του γεωργικά εφόδια.

Γι' αυτό το σκοπό διατηρεί δικά του αποθέματα για ένα ορισμένο αριθμό εφοδίων και επιπλέον διαχειρίζεται, παίρνοντας μια αμοιβή, το προμηθευτικό κέντρο της ΑΤΕ στις Αρχάνες

Βλέπει κανείς μια σταθεροποίηση στις πωλήσεις για λογαριασμό της ΑΤΕ, ενώ οι πωλήσεις για λογαριασμό του συνεταιρισμού, αφού ξεπέρασαν τις προηγούμενες, περιορίστηκάν κάτω από το ήμισυ αυτών από τη χρήση 1970-71.

Η εξήγηση αυτής της διαφοράς μπορεί να αποδοθεί στο είδος των προϊόντων που περιλαμβάνει κάθε κατηγορία.

Πραγματικά, τα εφόδια της ΑΤΕ χρησιμοποιούνται κυρίως πριν γίνει ή κατά τη διάρκεια της καλλιέργειας (λιπάσματα, φάρμακα) ενώ τα εφόδια του συνεταιρισμού καταναλώνονται μετά τη συγκομιδή της παραγωγής (υλικά συσκευασίας κλπ.). Επισημαίνεται τώρα ότι οι εσοδείες του 1970 ήταν μέτριες.

Εξάλλου ο συνεταιρισμός έθεσε στην υπηρεσία των μελών του από τον Μάιο του 1967 ένα σταθμό επισκευής γεωργικών μηχανών και αργότερα (αρχές 1968) ένα πρατήριο πώλησεως λιπαντικών και καυσίμων.

Την τελευταία 20 ετία η προμήθεια εκ μέρους του συνεταιρισμού ειδών οικιακής χρήσης βαίνει σταδιακά μειούμενη μέχρι την τελική εξάλειψή της. Οι συνεταιριζόμενοι μπορούν εύκολα πλέον και σε ελκυστικές τιμές να προμηθεύονται τα βασικά τους είδη από SUPER MARKET και πολυκαταστήματα που έχουν έρθει και ήδη και στο Ηράκλειο.

3. Η διακίνηση των γεωργικών προϊόντων

α. Τα επιτραπέζια σταφύλια ΡΟΖΑΚΙ

Η συγκέντρωση του προϊόντος αυτού από το συνεταιρισμό αρχίζει από τις πρώτες ημέρες του Σεπτεμβρίου και τελειώνει γύρω στις 20 Οκτωβρίου. Ένα μέρος της διακινούμενης ποσότητας από τον συνεταιρισμό προσκομίζεται από τους συνεταιίρους έναντι προκαταβολής και το υπόλοιπο αγοράζεται σε κλειστή εκ των προτέρων τιμή από τον συνεταιρισμό.

Η κλειστή αυτή τιμή είναι συνήθως υψηλότερη από την προκαταβολή που δίνεται σε όσους προσκομίζουν το προϊόν να πωληθεί για λογαριασμό τους και έτσι παρουσιάζεται σαν κίνητρο για προτίμηση από τους συνεταιίρους.

Μετά το 1989 σημειώθηκε σημαντική πτώση των διακινούμενων ποσοτήτων. Η πτώση αυτή οφείλεται στην ελάττωση της παραγωγής και στη μη εκπλήρωση των προδιαγραφών εμπορίας, εξ αιτίας των δυσμενών κλιματικών συνθηκών.

Μετά την μεγάλη πτώση του 1990, οι προσκομιζόμενες για λογαριασμό των παραγωγών ποσότητες δεν έφθασαν το προηγούμενο επίπεδό τους.

Φαίνεται έτσι ότι οι ποσότητες που πωλήθηκαν για λογαριασμό των συνεταιίρων έδειξαν συνεχή μειωτική τάση και πέρασαν από τα 4/5 στο 1/5 των ποσοτήτων που συγκεντρώθηκαν συνολικά από το συνεταιρισμό.

Κατά συνέπεια η εμπορία για λογαριασμό του νομικού προσώπου κέρδισε έδαφος.

Επισημαίνεται λοιπόν μια αλλαγή στις προτιμήσεις των παραγωγών ή ίσως μια αλλαγή στην ακολουθούμενη πολιτική από το συνεταιρισμό.

Το 1/5 των ποσοτήτων που συγκεντρώνονται αρχικά αποκλείεται κατά την τυποποίηση και κατευθύνεται για οινοποίηση.

Παρά τις υπάρχουσες μεγάλες διαφορές από τη μια χρονιά στην άλλη, όσον αφορά την έκταση της δραστηριότητας, η αγορά του προϊόντος απορροφά 41% των δαπανών κατά μέσον όρο κατά την περίοδο 1987-92.

Τη δεύτερη θέση παίρνουν οι δαπάνες προσωπικού (α), ακολουθούμενες από τα μεταφορικά έξοδα (β), τα έξοδα συσκευασίας (γ), τα διάφορα έξοδα (ε), τα έξοδα τελωνείων και αντιπροσώπων (δ) και την προμήθεια του συνεταιρισμού (ζ).

Σημειώνεται εδώ ότι το μεγάλο ύψος των μεταφορικών εξόδων κατά την τετραετία 1987-1993 οφείλεται στην αύξηση του ποσοστού των πωλήσεων CAF στο εξωτερικό (τα έξοδα μεταφοράς βαρύνουν τον πωλητή).

Έτσι καταλήγει κανείς να συμπεράνει ότι η μεταβολή αυτής της κατηγορίας δαπανών έχει άμεση επίδραση στα ποσά που εισπράττουν οι παραγωγοί.

Για να εξετασθεί η αποτελεσματικότητα της διπλής εκλογής που προσφέρει ο συνεταιρισμός στα μέλη του για τη διακίνηση της παραγωγής, δηλαδή πώληση σε κλειστή τιμή ή παράδοση με προκαταβολή για από κοινού πώληση με εκκαθάριση εκ των υστέρων, υπολογίζεται ότι 51,50% της δαπάνης (η) (κόστος απόκτησης της παραγωγής από τον συνεταιρισμό) χορηγήθηκαν κατά την περίοδο 1987-1992 στους συνεταιίρους που πρόσφεραν με το σύστημα προκαταβολής 51,83% του συνόλου των ποσοτήτων που συγκέντρωσε ο συνεταιρισμός.

Προφανώς δεν υπάρχει κανένα πλεονέκτημα για τους συνεταιίρους που προτιμούν αυτόν τον τρόπο και γι' αυτό τον εγκαταλείπουν προοδευτικά.

Το σύνολο σχεδόν των πωλουμένων ποσοτήτων σταφυλιών από το συνεταιρισμό εξάγεται. Οι αγορές της Δυτικής Γερμανίας και της Ολλανδίας απορρόφησαν αντίστοιχα 50% και 39% κατά την περίοδο 1987-1993. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι, λόγω των ανακολουθιών της παραγωγής οι ποσότητες που πωλήθηκαν στις 2 χώρες κυμάνθηκαν από έτος σε έτος από 1 ως 13 για την Δ. Γερμανία και από 1 σε 5 για την Ολλανδία. Όταν υπήρχε σημαντική παραγωγή, ποσότητες κατευθύνθηκαν και προς τις αγορές της Μ.

Βρετανίας, της Αυστρίας, της Φιλανδίας, της Σουηδίας και ακόμη και της Βραζιλίας.

β. Το κρασί

Ο συνεταιρισμός διαθέτει οινοποιητικό συγκρότημα και τους αναγκαίους αποθηκευτικούς χώρους. Συγκεντρώνει την μεγαλύτερη ποσότητα της παραγωγής οινοσταφυλιών των μελών του πληρώνοντας μια προκαταβολή και αγοράζει επίσης ποσότητες που οινοποιεί για λογαριασμό του. Οινοποιούνται ακόμη, όπως προαναφέρθηκε και οι ποσότητες των σταφυλιών ροζακί που δεν πωλούνται σαν επιτραπέζια.

Η πώληση του κρασιού γίνεται συνήθως από τον συνεταιρισμό χύμα ή σε βαρέλια. Ύστερα από 40 και πλέον χρόνια από την ίδρυση του συνεταιρισμού, και συγκεκριμένα το 1974, άρχισαν να πραγματοποιούνται τα σχέδια εγκατάστασης ενός εμφιαλωτηρίου.

Επειδή η πώληση μιας ετήσιας εσοδείας επεκτείνεται σε περισσότερα χρόνια και επειδή παράγονται περισσότεροι τύποι κρασιού από τον συνεταιρισμό, δεν είναι δυνατή η αναλυτική παρακολούθηση της οινοποιητικής δραστηριότητας του συνεταιρισμού για όλη την περίοδο 1987-1992 .

Γι' αυτό παρουσιάζεται, και αρκετά σύντομα, μόνο το αποτέλεσμα του παραγωγικού έτους 1989.

Μέσα σ' αυτό το έτος 903 συνέταιροι προσκόμισαν στο συνεταιρισμό 90% των οινοποιηθέντων σταφυλιών έναντι προκαταβολής της τάξης των 0,13 δραχμών κατά κιλό και κατά σακχαρικό βαθμό BAUME. Το υπόλοιπο 10% κάλυψαν οι αγορές του συνεταιρισμού.

Το κρασί που προέκυψε πωλήθηκε σχεδόν στο σύνολό του μέχρι τέλος του 1991 κατανεμώμενο μεταξύ εσωτερικής αγοράς 50,6% και αγορών εξωτερικού 48,9%. Στην αποθήκη δεν έμενε στο τέλος 1991 παρά 0,5%. Ας σημειωθεί ότι ο συνεταιρισμός χρειάστηκε να αγοράσει από τρίτους

ορισμένες ποσότητες για να συμπληρώσει τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει (2,3% των ποσοτήτων που πωλήθηκαν).

Το κρασί που εξήχθηκε πωλήθηκε στις αγορές της Ελβετίας (54%), του Βελγίου (39%), του Λουξεμβούργου (6%) και της Δυτ. Γερμανίας (1%). Οι εξαγωγές αυτές αντιστοιχούν σε 5% των εξαγωγών κρασιού που έγιναν κατά μέσο όρο κατά τα έτη 1989-1991 (20% της εθνικής παραγωγής κρασιού εξήχθηκε μέσα σ' αυτή την τριετία).

Το οικονομικό αποτέλεσμα του παραγωγικού έτους 1989 παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα. Σ' αυτόν τον πίνακα χρησιμοποιούνται στη θέση των πραγματικών ποσών δείκτες που έχουν την ίδια βάση με αυτούς που χρησιμοποιήθηκαν στην περίπτωση του ροζακί

Πίνακας: Ο λογαριασμός της δραστηριότητας «Οινοποίηση 1989»

Δαπάνες	Δείκτης	Έσοδα	Δείκτης
Σταφύλια παραγωγών	117	Πωλήσεις στο εξωτερικό	118
Αγορασθέντα σταφύλια	11	Πωλήσεις στην Ελλάδα	77
Αγορασθέν κρασί	5	Αποθέματα	1
Δαπάνες οινοποίησης	18	Διάφορα χρηματικά έσοδα	
Δαπάνες εμπορίας	9		
Διάφορες δαπάνες	1		
Πλεόνασμα	35		
Σύνολο	196	Σύνολο	196

Αναφέρεται εδώ ότι 54,3% του περισσεύματος του πίνακα διανεμήθηκαν στους συνεταιίρους και το υπόλοιπο περιήλθε στο συνεταιρισμό.

Έτσι η τελική μέση τιμή στον συνétairo διαμορφώθηκε σε 1,87 δραχμές κατά κιλό οινοσταφυλιών με σακχαρικό τίτλο 12,48 βαθμούς BAUME (η προκαταβολή αντιστοιχούσε σε 1,62 δραχμές κατά κιλό οινοσταφυλής με τον ίδιο σακχαρικό τίτλο).

γ. Το ελαιόλαδο

Ο συνεταιρισμός διαθέτει ένα ελαιουργείο με περισσότερα πιεστήρια. Δέχεται για έκθλιψη, παίρνοντας μια προμήθεια, τις ελιές των μελών του και εκείνες μερικών δεκάδων μη μελών του. Το δικαίωμα του συνεταιρισμού κατά τα 4 έτη 1989-1993, είχε ορισθεί σε 8% του παραγόμενου ελαιόλαδου για τους συνεταίρους και σε 10% για τους μη συνεταίρους και επιπλέον σε 50% του ελαιοπυρήνα για τις δύο κατηγορίες.

Η διάρκεια λειτουργίας του ελαιουργείου εκτείνεται, ανάλογα με την παραγωγή, από τα μέσα Νοεμβρίου μέχρι τις αρχές του Μαρτίου. Η συνολική παραγωγή ελαιόλαδου του συνεταιριστικού ελαιουργείου αντιπροσωπεύει τα δύο χιλιοστά (10‰) της εθνικής παραγωγής, σε έτος καλής εσοδείας.

Κατά το παραγωγικό έτος 1989/90 περίπου 10.330 τόνοι ελαιόκαρπου (94% των συνεταιριστών και 6% των μη συνεταιριστών) έδωσαν 645 τόνους ελαιόλαδου.

Για την αποθήκευση ή την εμπορία του ελαιόλαδου ο συνεταιρισμός δεν αναμιγνύεται. Ο ρόλος του περιορίζεται μόνο στην παραγωγή, ενώ ο κάθε παραγωγός φροντίζει για τη διάθεση του προϊόντος. Μολαταύτα ο συνεταιρισμός διενεργεί τη συγκέντρωση ελαιόλαδου για λογαριασμό τρίτων ή ακόμη και αγοράζει τις ποσότητες που του προσφέρουν ενδεχόμενα οι παραγωγοί.

Οι συνεταιριστές πληρώνουν επιπλέον κάθε χρόνο ένα ποσό που ορίζει το διοικητικό συμβούλιο, ανάλογα με την παραγωγή, για την εξόφληση των μακροπρόθεσμων δανείων που χρησιμοποιήθηκαν για τον εξοπλισμό του ελαιουργείου. Το ποσό αυτό κυμαίνεται από χρόνο σε χρόνο και μειώνεται, όταν τα περισεύματα από την ελαιουργική δραστηριότητα (προέρχονται

από το δικαίωμα του συνεταιρισμού) αρκούν για να καλύψουν ένα μέρος του.

4. Άλλες δραστηριότητες

Εκτός από τις μνημονευθείσες παραπάνω εργασίες ο συνεταιρισμός έλαβε μέρος, κατά τη διάρκεια της περιόδου από 1^{ης} Ιουλίου 1982 μέχρι 30 Ιουνίου 1993, στην εκτέλεση προγραμμάτων της κυβερνητικής αγροτικής πολιτικής.

Συγκέντρωσε τις εγκαταστάσεις του, παίρνοντας προμήθεια, διάφορα προϊόντα για λογαριασμό τρίτων.

Σημειώνεται σαν παράδειγμα η ετήσια συγκέντρωση 830 τόνων σουλτανίνας κατά μέσο όρο από το 1987 μέχρι το 1992.

Ο συνεταιρισμός χρηματοδότησε την εγκατάσταση ενός θερμοκηπίου για την καλλιέργεια λαχανικών ώστε να διευκολύνει την εξάπλωση της δραστηριότητας αυτής στο χωριό.

Χρηματοδότησε επίσης, λόγω της ανάγκης εξεύρεσης λύσης στο οξύ πρόβλημα της ξηρασίας, ένα πρόγραμμα εξερεύνησης για υπόγεια ύδατα μέσα στην αγροτική περιφέρειά του.

Επί τριών δοκιμών που έγιναν η μία ήταν επιτυχής και έτσι η άρδευση 700 στρεμμάτων καλλιεργούμενης γης έγινε πραγματικότητα.

ΙΙΙ. ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Στις προηγούμενες σελίδες περιγράφηκαν μερικά προϊόντα που διακίνησε ο συνεταιρισμός.

Θα ήταν επόμενο να επιχειρηθεί τώρα η παρουσίαση του συνολικού αποτελέσματος από τις ετήσιες δραστηριότητες του συνεταιρισμού. Δυστυχώς όμως οι διαθέσιμες πηγες πληροφορικών δεν επιτρέπουν παρόμοια ενέργεια για τους εξής λόγους:

Ο συνεταιρισμός παρουσιάζει ένα τελικό λογαριασμό για κάθε δραστηριότητα.

Εν τούτοις, οι λογαριασμοί που αφορούν τις λιγότερο σημαντικές δραστηριότητες δεν είναι λεπτομερειακοί στις πηγές πληροφοριών.

Εξάλλου, ο μόνος λογαριασμός που συνοδεύει τον ισολογισμό κατά τη δημοσίευσή του περιέχει μόνο τις δαπάνες και τα έσοδα της λογιστικής χρήσης που δεν υπολογίσθηκαν σε καμιά από τις σημαντικές δραστηριότητες ενώ γι' αυτές τις σημαντικές δραστηριότητες αναγράφεται απλώς το αποτέλεσμα, πλεονασματικό ή ελλειμματικό.

Παρά τις δυσκολίες θα γινόταν η προσπάθεια για ορισμένες προσεγγίσεις αλλά οι υπερβολικές συγκεντρώσεις διαφόρων ποσών μέσα σε κάθε εγγραφή δεν αφήνουν μεγάλες πιθανότητες να πλησιάσει ο ερευνητής την απεικόνιση της πραγματικής κατάστασης .

Αλλά τα εμπόδια της λογιστικής δεν σταματούν εδώ.

Άλλο πρόβλημα προκύπτει από τον τρόπο συντάξεως των ισολογισμών. Σ' αυτούς δεν εμφανίζονται τα αποθέματα κρασιού προηγούμενων ετών. Υπάρχει βέβαια μια ενδεικτική εγγραφή εκτός ισολογισμού αλλά η εκτίμηση γίνεται σε τιμές πώλησης.

Αυτή η ιδιομορφία δεν επιτρέπει να επιχειρήσει κανείς να αναλύσει την περιουσιακή σύνθεση του συνεταιρισμού βασιζόμενος επί των ισολογισμών.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο συνεταιρισμός των Αρχανών υπάρχει από 60 και πλέον χρόνια.

Έγινε προσπάθεια να αναλυθεί η οργάνωση και η λειτουργία του συνεταιρισμού για να παρουσιασθούν τα χαρακτηριστικά μιας προτύπου συνεταιριστικής μονάδας, δεδομένου ότι, ο συνεταιρισμός, λόγω των διαστάσεών του, δεν μένει ανεπηρέαστος από κάθε μέτρο ευνοϊκό ή δυσμενές για το συνεταιριστικό κίνημα.

Υπάρχει βέβαια η ιδιομορφία του έντονου εξαγωγικού χαρακτήρα, που δίνει ένα προβάδισμα στο συνεταιρισμό, σε σύγκριση με τους άλλους συνεταιρισμούς, αλλά και που δημιουργεί τις πρόσθετες υποχρεώσεις και απαιτήσεις για υποδειγματική οργάνωση. Οι συναλλαγές με το εξωτερικό άρχισαν πριν το 1950, χάρη στην πρωτοβουλία ενός ικανού διευθύνοντος στελέχους και συνέχισαν με τέτοιο τρόπο, που δεν θα ήταν ανεπίτρεπτο να λεχθεί, ότι τα προϊόντα αναζητούνταν από τους πελάτες παρά πωλούνταν, λόγω της εξαιρετικής ποιότητας. Ο συνεταιρισμός όμως φάνηκε ευχαριστημένος απ' αυτό το αποτέλεσμα και δεν το χρησιμοποίησε σαν προωθητική δύναμη για να εξασφαλίσει νέες πρωτοποριακές κατακτήσεις.

Απαριθμούνται στη συνέχεια τα διάφορα σημεία που έχουν κατά τη γνώμη μου κάποια σπουδαιότητα στην πορεία των συνεταιριστικών υποθέσεων.

α. Το συνεταιριστικό πνεύμα

Η μαζική προσέλευση των κατοίκων του χωριού στον μοναδικό συνεταιρισμό και η σύνδεσή τους με αυτόν επί δεκαετίες αποδεικνύουν την ύπαρξη βαθιάς συνείδησης για την επαγγελματική κατάστασή τους, που εκδηλώνεται με την αναμφισβήτητη εμπιστοσύνη προς το συνεργατισμό.

Η σχετική χαλάρωση, αν και ασήμαντη, που παρατηρήθηκε κατά τα τελευταία χρόνια οφείλεται κυρίως στην παρεμπόδιση των συνεταιρίων να ασκήσουν τα πλήρη δικαιώματά τους, με την επιβολή συστημάτων ξένων προς τις συνεταιριστικές αρχές και κατά δεύτερο λόγο στην «άτακτη» επέκταση των προσωπικών εκμεταλλεύσεων των μελών. Αφήνοντας κατά μέρος τους λόγους του πρώτου αιτίου θα επιδιωχθούν ορισμένες εξηγήσεις για το δεύτερο.

Ο συνεταιρισμός εξασφάλισε κατά μεγάλο μέρος την επικερδή εργασία στα μέλη του με την κατάλληλη τοποθέτηση της παραγωγής τους.

Εξάλλου η αντιμετώπιση των αναγκών διατροφής σχεδόν καθ' ολοκληρίαν με τα παραγόμενα στην οικογενειακή εκμετάλλευση προϊόντα διευκόλυνε την παραδοσιακή αποταμιευτική τάση.

Οι οικονομίες χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια για την αγορά νέων χωραφιών, σε διαρκώς αυξανόμενη ακτίνα γύρω από το χωριό, δεδομένου ότι οι μικροκαλλιεργητές των γειτονικών χωριών, των οποίων το εισόδημα ήταν ασθενώς εγγυημένο, άρχισαν να πωλούν τα κομμάτια γης που κατείχαν.

Η επέκταση αυτή μεταφράζεται τελικά κατά ένα τρόπο σε «συνεταιριστική απειθαρχία», διότι κάθε συνέταιρος παίρνει τις αποφάσεις του ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν γύρω από το νέο κτήμα του, που βρίσκεται συνήθως μακριά από τις Αρχάνες.¹

Ιδού λοιπόν τα αποτελέσματα μιας δυναμικής συνεταιριστικής οργάνωσης, τα οποία είναι αναγκαία για την προσαρμογή της δομής του ξεκινήματος για να ενσωματωθούν και αφομοιωθούν. Τέτοια λύση θα ήταν η επέκταση της περιφέρειας του συνεταιρισμού σε περισσότερες γειτονικές κοινότητες. Ένα βήμα προς την κατεύθυνση αυτή έγινε με την αποδοχή μελών από την Κοινότητα Κάτω Αρχανών, στην οποία εξακολουθεί να διατηρείται ένας πιστωτικός συνεταιρισμός με 175 μέλη.

Δεύτερο βήμα απαγορεύεται από τον νόμο 602/1915, εάν ο συνεταιρισμός σκοπεύει να διανέμει πιστώσεις στα μέλη του από τρίτη κοινότητα. Δεν μένει παρά η συνένωση σε κοινοπραξία ή ένωση

συνεταιρισμών για τις οποίες κατά περίπτωση χρειάζονται δύο ή επτά συνεταιρισμοί. Σημειώνεται εδώ ότι η λύση της δημιουργίας ένωσης υιοθετήθηκε πριν 30 χρόνια, με αξιοθαύμαστη επιτυχία, από μια εικοσάδα συνεταιρισμών γειτονικών προς τις Αρχάνες κοινοτήτων (Ένωση Πεζών).

Δεν πρέπει όμως να υποτιμάται πριν από κάθε αναζήτηση νομικού σχήματος ο αποφασιστικός για κάθε επιτυχία ρόλος της συνεταιριστικής συνοχής.

Αυτή η συνοχή δυναμώνει με την συμμετοχή στις εργασίες και στη διοίκηση και τροφοδοτείται με την εκπαίδευση και την επιμόρφωση των συνεταιριστών. Κατά συνέπεια δεν μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι δεν απειλήθηκε η ύπαρξή της..

β. Η λογιστική

Η τήρηση της λογικής είναι παράγοντας πρωταρχικής σημασίας για την πορεία των οικονομικών υποθέσεων.

Στην περίπτωση της παρούσας εργασίας η δυσκολία που αποδίδεται στη λογιστική πηγάζει από την αδυναμία να παρουσιαστούν συνοπτικά οι ετήσιες δραστηριότητες με τις μεγάλες κατηγορίες δαπανών και εσόδων και την παράλληλη εξέλιξη των αποθεμάτων.

Είναι γεγονός ότι βασικές πηγές πληροφοριών για την εργασία αποτέλεσαν οι εκθέσεις των εποπτών συνεταιρισμών της ΑΤΕ, αλλά, λαμβάνοντας υπ' όψη την αποστολή τους στο εποπτικό συμβούλιο για ανακοίνωση στη γενική συνέλευση, η ανάγκη της συνοπτικής παρουσίασης μέσα σ' αυτά της κατάστασης του συνεταιρισμού μεγαλώνει.

Για τις ίδιες εκθέσεις σημειώνεται ακόμη ότι αναφέρονται σε περισσότερες λογιστικές χρήσεις ή ότι σταματούν σε ημερομηνίες πριν κλείσει η λογιστική χρήση και οφείλονται ασφαλώς οι ιδιομορφίες αυτές στην έλλειψη επαρκούς αριθμού εποπτών στην Α.Τ.Ε.

Εν πάση περιπτώσει η λογιστική κατάσταση του συνεταιρισμού απεικονίζεται κατά μεγάλο μέρος στις εκθέσεις των εποπτών.

Δεν θα γίνει επέκταση εδώ σε λεπτομέρειες. Υπάρχει ανάγκη για την υιοθέτηση και εφαρμογή ενιαίου λογιστικού σχεδίου από όλες τις επιχειρήσεις, συνεταιριστικές και μη, σε εθνική κλίμακα. Διαφορετικά, οποιαδήποτε μεταρρύθμιση με φιλοδοξίες θα είναι άμεσα καταδικασμένη σε αποτυχία, όταν δεν ομιλείται η ίδια γλώσσα.

Τώρα, η συγκριτική αξία κάθε εργασίας, που βασίζεται στα δημοσιευόμενα κείμενα, είναι μικρή και αφήνει μεγάλα κενά, αν δεν γίνεται προσαρμογή στις σχετικές πηγές.

γ. Οι εργασίες του συνεταιρισμού

Η εξουσιοδότηση του συνεταιρισμού από την ΑΤΕ να ασκεί από το 1957 δοκιμαστικά την βραχυπρόθεσμο αγροτική πίστη αποδεικνύει την σταθερότητά του. Δεν πρέπει όμως να ξεχνά κανείς ότι ελάχιστα πράγματα μπορούν να συνεχίζουν να γίνονται πάντοτε δοκιμαστικά. Θα ήταν δυνατόν να είχε συμβεί κάποια εξέλιξη, σαν συνέχεια της αποκέντρωσης που είχε αποφασίσει η ΑΤΕ, αλλά μερικά χρόνια μετά το 1957 το σύστημα «πάγωσε».

Το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου θα μπορούσε να είναι πιο σημαντικό, εάν ληφθεί υπ' όψη ο μεγάλος όγκος των δραστηριοτήτων και ο επίσης μεγάλος αριθμός μελών, αλλά αυτή η αύξηση δεν ευνοείται, διότι δεν χορηγείται, καμία αμοιβή στο μετοχικό κεφάλαιο.

Ένεκα της ιδιομορφίας αυτής, που θεωρείται σαν πλεονέκτημα κατά το ξεκίνημα του συνεταιρισμού, η αποταμίευση των μελών δεν κατατίθεται εύκολα στο συνεταιρισμό, παρά το γεγονός ότι πληρώνει για τις καταθέσεις το ίδιο επιτόκιο με τα ταμιευτήρια.

Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι η κάλυψη του υψηλού επιτοκίου, που προσφέρει ο συνεταιρισμός, εξασφαλίζεται με τα έσοδα που αποδίδουν τα

δάνεια ιδίων κεφαλαίων προς τους συνεταίρους και, αν αυτά δεν αρκούν, τότε αναλαμβάνεται από τον συνεταιρισμό σαν ειδική δαπάνη.

Η επιφυλακτικότητα των συνεταίρων δεν επιτρέπει λοιπόν η συγκέντρωση ρευστού χρήματος στο συνεταιρισμό. Εάν η συγκέντρωση αυτή ήταν δυνατή, για να χρησιμοποιηθούν σωστά τα κεφάλαια θα έπρεπε ο συνεταιρισμός να αναπτύξει κατά προτεραιότητα τις προμηθευτικές εργασίες σε αγαθά οικιακής χρήσης.

Η δραστηριότητα αυτή, περιορισμένη πάντοτε σε αγαθά πρώτης ανάγκης (ζάχαρη, αλεύρι) άρχισε να διευρύνεται (ηλεκτρικές οικιακές συσκευές), κυρίως από το 1970, χάρη στην πιστοδότηση της ΑΤΕ. Οι προοπτικές για παραπέρα ανάπτυξη της δραστηριότητας είναι ενθαρρυντικές.

Τα πλεονάσματα τους συνεταιρισμού μεταβάλλονται ανάλογα με τις δραστηριότητές του. Εξαρτώνται άμεσα από τον όγκο της δραστηριότητας στην περίπτωση των τραπεζιτικών και των προμηθευτικών εργασιών ή των εργασιών δια λογαριασμό τρίτων, διότι υπάρχει μία προκαθορισμένη προμήθεια. Αντίθετα τα πλεονάσματα που προκύπτουν από τη διακίνηση των γεωργικών προϊόντων υπόκεινται, στον παράγοντα τύχη και έτσι επηρεάζεται και το τελικό αποτέλεσμα, διότι αυτά αποτελούν την κυριότερη συνιστώσα.

Φαίνεται λοιπόν ότι ο σχηματισμός πλεονασμάτων είναι προβληματικός και κατά συνέπεια η κατανομή τους στο τακτικό και στο έκτακτο αποθεματικό, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 602/1915, δεν συμβάλλει ουσιαστικά στη σύσταση των τελευταίων.

Μετά την σύντομη εξέταση των δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού μένει κανείς με την εντύπωση ότι ο τρόπος οργάνωσης του συνεταιρισμού επιτυγχάνει να ευνοεί την πραγματοποίηση μιας παραγωγής μέσα στις ατομικές εκμεταλλεύσεις και στην αξιοποίηση μέρους της εν συνεχεία.

Η αποτελεσματικότητα μιας τέτοιας οργάνωσης θα μπορούσε να εκτιμηθεί ως πλεονεκτική για την υπόλοιπη κοινωνία ή τους «διαπραγματευτές» του συνεταιρισμού, αλλά για τους συνεταιίρους δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί παρά μόνον σαν το αρχικό βήμα. Μένει ένα σύνολο δραστηριοτήτων που μπορούν να ενσωματωθούν στη συνεταιριστική δράση.

Σχετικά με την γενική πολιτική του συνεταιρισμού και ιδιαίτερα με την εμπορική πολιτική του επισημαίνονται τα ακόλουθα σημεία:

- Παρατηρεί κανείς ότι στην περίπτωση των επιτραπέζιων σταφυλιών η εξωτερική αγορά που απορροφά σχεδόν το σύνολο της παραγωγής δεν παρουσιάζει κάποια σταθερή σύνθεση. Από τον ένα χρόνο στον άλλον ο προορισμός του προϊόντος κυμαίνεται σημαντικά.
- Η εμπορία κρασιού σε φιάλες, θα αύξανε οπωσδήποτε το εισόδημα των συνεταιίρων εάν ληφθεί υπ' όψη η υψηλή ποιότητα του προϊόντος και το γεγονός ότι δεν πωλείται σαν κρασί ευρείας κατανάλωσης.
- Ο ρόλος τους συνεταιρισμού που περιορίζεται μόνο στην έκθλιψη του ελαιοκάρπου χωρίς ουδεμία παρέμβαση στην εμπορία του ελαιολάδου, δεν μπορεί παρά να μεταφρασθεί τελικά σαν απώλεια εισοδήματος για τους ελαιοπαραγωγούς. Η επιτόπιος συσκευασία σε μικρές ποσότητες ή η άμεσος αποστολή στους συνεταιρισμούς της Βορείου Ελλάδας θα ήταν ενδεχομένως επικερδείς.
- Στη διακίνηση της σταφίδας «σουλτανίνα» ο συνεταιρισμός δεν παίζει κανένα ρόλο πέρα από την συγκέντρωση για λογαριασμό της ΚΣΟΣ.
- Γενικά, ο συνεταιρισμός διατηρεί τον εξαγωγικό χαρακτήρα για μερικά προϊόντα. Δεν έχει ιδιαίτερους στόχους για την εσωτερική αγορά και τούτο επαληθεύεται από την καθολική απουσία υποκαταστημάτων.
- Η ανάληψη από το συνεταιρισμό εμπορικών δραστηριοτήτων για λογαριασμό του νομικού προσώπου, δημιουργεί δυσαρέσκεια μεταξύ των συνεταιίρων, διότι έχουν διαπιστώσει ότι η συμμετοχή τους στα κέρδη δεν δικαιώνει απόλυτα αυτές τις δραστηριότητες.

- Οι επενδύσεις του συνεταιρισμού δημιουργούν πρόσθετες δαπάνες για τους συνεταιριστές, οι οποίοι, όπως έχει διαπιστωθεί κατά τις επιτόπιες επισκέψεις, δεν είναι στην ολότητά τους σύμφωνοι.

Θα ήταν δυνατόν, ίσως, να καθυστερήσει η ανανέωση των εγκαταστάσεων ή να επιλεγούν κατασκευές λιγότερο δαπανηρές για να προχωρήσουν σχέδια για καινούργιες δραστηριότητες. Ο νεωτερισμός παρουσιάζεται σαν επιτακτική ανάγκη στην πορεία των ιδιωτικών επιχειρήσεων και η υιοθέτησή του κατά συνέπεια από ένα αξιόλογο συνεταιρισμό θα χρησίμευε στη βελτίωση της οικογενειακής οικονομίας των συνεταιριών.

δ. Το συνεταιριστικό πλεονέκτημα

Η εγγραφή στο συνεταιρισμό θέτει σαν προϋπόθεση την κατοχή ορισμένης περιουσίας ενώ η αποχώρηση είναι ελεύθερη. Οι συνεταιρικές μερίδες, που αποτελούν ένα μετοχικό κεφάλαιο αναλογικά χαμηλό σε σύγκριση με τον όγκο των δραστηριοτήτων, δεν απολαμβάνουν καμιάς αμοιβής. Αντίθετα οι καταθέσεις ή τα δάνεια των συνεταιρικών κεφαλαίων αποζημιώνονται με το τραπεζικό επιτόκιο.

Η μη ύπαρξη τιμών αναγωγής για τα διάφορα προϊόντα σε εθνική κλίμακα δεν επιτρέπει γενικεύσεις για τα αποτελέσματα των συνεταιριστικών δραστηριοτήτων, τα οποία έτσι εκτιμώνται πάντοτε μέσα στις τοπικές διαστάσεις. Κατά συνέπεια δεν μπορεί να ακριβολογήσει κανείς για τα πλεονάσματα που διανέμονται χάρη στη συνεταιριστική δράση. Ένα πράγμα είναι μολαταύτα σίγουρο: κατά τη διάρκεια της περιόδου, που

αποτέλεσε αντικείμενο της μελέτης, οι προκαταβολές για τα προσκομισθέντα στο συνεταιρισμό προϊόντα μετατράπηκαν συχνά, με πολύ μικρή διαφορά, σε οριστικές τιμές. Το γεγονός αυτό προκαλεί μια δυσμενή διάκριση, εις βάρος εκείνων που προσκομίζουν τα προϊόντα για από κοινού πώληση, σε σχέση με τους συνεταιίρους που προτιμούν την πώληση προς τον συνεταιρισμό σε κλειστή τιμή και έτσι διευκολύνει τη διόγκωση του αριθμού των οπαδών της δευτέρας λύσης.

Άλλοτε, οι τιμές που απολαμβάνουν οι συνεταιριστές για τα από κοινού πωλούμενα προϊόντα δεν είναι σαφώς συμφέρουσες σε σύγκριση με αυτές που πληρώνει το ιδιωτικό εμπόριο, αν λάβει κανείς υπ' όψη επιπλέον, ότι πρέπει να συμβάλλουν και στην εξόφληση των συναφθέντων από το συνεταιρισμό μεσομακροπρόθεσμων δανείων.

Τελικά, το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της εισόδου στο συνεταιρισμό ερμηνεύεται με την εξασφάλιση της σταθερότητας και την μελλοντική προστασία έναντι των κερδοσκοπικών ενεργειών του ιδιωτικού εμπορίου, που είναι συχνά καταστροφικές. Έτσι διατυπώνεται η συνεταιριστική ιδεολογία των γεωργών στις Αρχάνες σχετικά με τη διακίνηση των προϊόντων τους από τον συνεταιρισμό και προεκτείνεται η διατύπωση αυτή και στην ευχή για μεγαλύτερη ανάπτυξη άλλων δραστηριοτήτων, όπως οι προμηθευτικές.